

Strategia sectorială de cheltuieli în contextul CBTM 2024-2026 pe sectorul dezvoltare regională și locală

A. Contextul de politici și linia de bază a cheltuielilor

I. Situația curentă în sectoare

Politica națională de dezvoltare regională în Republica Moldova, inițiată în 2006 și promovată activ pe parcursul ultimilor 12 ani, începe a demonstra primele rezultate pozitive de impact sistemic. Astfel, în urma implementării politicii naționale de dezvoltare regională pe parcursul ultimului ciclu de programare, în sinergie cu activitățile implementate în cadrul altor strategii și programe de politici publice sectoriale, precum și cu investițiile private, pentru prima dată de la proclamarea independenței s-a reușit o încetinire (încă fragilă) a tendințelor de concentrare disproporționată a resurselor în mun. Chișinău în detrimentul restului teritoriului național. Datorită schimbărilor în cadrul normativ național, s-a reușit o organizare mai bună a domeniilor de intervenție sectoriale, astfel încât să fie exclusă suprapunerea finanțării pentru activități similare. Se constată faptul, că actualmente sunt mai bine orientate investițiile din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală, Fondul rutier, Fondul de dezvoltare agricolă și rurală, investițiile în eficiența energetică.

Activitatea sectorului de dezvoltare regională și locală este asigurată atât de Programele de activitate ale Guvernului, cât și de Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2022-2028 și a Documentului Unic de Program pentru anii 2022-2024, care cuprinde 45 proiecte de dezvoltare regională și 496 proiecte de dezvoltare locală, cu un cost total de cca 3,1 mld. lei, implementarea cărora va permite îmbunătățirea condițiilor de trai cetățenilor prin: creșterea competitivității și ocupării forței de muncă în regiunile de dezvoltare, dezvoltarea urbană, revitalizarea economică și socială a orașelor, îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare regionale, îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale, construcția și renovarea infrastructurii sociale.

Politica de dezvoltare regională în Republica Moldova reprezintă prerogativa națională la a cărei realizare se implică coordonat autoritățile administrației publice centrale și locale în cadrul unui proces participativ ce vizează implementarea proiectelor și programelor regionale. Finalitatea acestora se orientează spre crearea condițiilor necesare pentru asigurarea veniturilor, ocupării și asigurării condițiilor de trai ale cetățenilor, atragerea investițiilor și îmbunătățirea infrastructurii regionale.

Tendențele actuale de dezvoltare ale Republicii Moldova continuă să fie dominate de avansarea modelului monopolar de dezvoltare, caracterizat de concentrarea disproporționată a resurselor și bunăstării în mun. Chișinău, pe fundalul marginalizării crescânde a regiunilor periferice. În prezent, produsul regional brut/locuitor în mun. Chișinău este de aproape 5 ori mai mare decât în regiuni, ceea ce afectează negativ competitivitatea economică a Republicii Moldova și indicatorii medii de calitate a vieții cetățenilor, creând premisele necesare pentru perpetuarea migrației externe și interne.

Totodată, mun. Chișinău încă nu a reușit să se transforme dintr-un „pol național de absorbție” într-un „pol național de difuzie” a prosperității, capabil să genereze investiții, inovații și bunăstare pentru restul teritoriului Republicii Moldova.

În același timp, analiza tendințelor de evoluție socioeconomică a regiunilor din afara mun. Chișinău scoate în evidență perpetuarea unor sesizabile discrepanțe interregionale de dezvoltare a țării. În mod specific, se evidențiază două regiuni cu performanțe peste media națională (Regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia și Regiunea de dezvoltare Centru) și alte 2 regiuni cu performanțe sub media națională (Regiunea de dezvoltare Nord și Regiunea de dezvoltare Sud).

Nu în ultimul rând, se atestă sesizabile decalaje intra regionale de dezvoltare. De exemplu, în RD Centru sunt localizate atât cele mai dezvoltate economic raioane din țară (Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Orhei, Dubăsari și Strășeni – toate amplasate la graniță cu mun. Chișinău), cât și cele mai deprivat economic raioane din țară (Nisporeni, Telenești, Călărași și Hâncești). O provocare majoră de dezvoltare a Republicii Moldova constă în ruralitatea excesivă a teritoriului, caracterizată prin faptul că aproximativ 57% din populație continuă să locuiască în localități rurale, echipate cu o infrastructură socială, economică și edilitară subdezvoltată.

Astfel, în anul 2022 au fost aprobate spre finanțare 45 de proiecte de dezvoltare regională, valoarea acestora constituind **1 696 074 677,55 lei** (*suma alocată din FNDRL - 1 028 393 802,13 lei, contribuția autorităților publice locale- 667 739 740,43 lei*).

Politica de dezvoltare locală contribuie la îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice publice la nivel local. În perioada 2022-2023 au fost incluse 496 proiecte de dezvoltare locală în Documentul unic de program pentru anii 2022-2024, valoarea acestora constituind 2 069 578 lei (*suma alocată din FNDRL -1886007 lei, contribuția autorităților publice locale-183571 lei*).

II. Provocările majore cu care se confruntă domeniul dezvoltare regională și locală

- Lipsa unei abordări integrate și unice de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice sectoriale direcționate spre dezvoltarea regiunilor;
- Lipsa capacităților instituționale și organizatorice a activității consiliilor regionale pentru dezvoltare și a agențiilor de dezvoltare regională;
- Întârzierea procesului de operaționalizare a RD Transnistria;
- Utilizarea ineficientă a mijloacelor financiare de către beneficiari, cât și planificarea bugetelor locale incorecte pentru mentenanță și asigurarea prestării serviciilor calitative pe termen lung;
- Sistemul de monitorizare și evaluare post implementare a proiectelor neconformă cerințelor specifice;
- Insuficienta mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat pentru implementarea integrală/ etapizată a proiectelor prioritare de dezvoltare regională și locală;
- Calitatea joasă a propunerilor de proiect înaintate de către aplicanți, inclusiv a documentației tehnice, propuse spre finanțare din mijloacelor financiare a FNDRL.

III. Prioritățile de bază ale sectorului dezvoltare regională și locală pentru perioada anilor 2024-2026

Sectorul dezvoltare regională și locală:

Prioritatea 1. Creșterea competitivității regiunilor de dezvoltare

Indicator 1: 22 proiecte de dezvoltare regională implementate;

Indicator 2: 12 obiective de suport în afaceri construite/amenajate;

Indicator 3: 14 obiective / atracții / trasee / centre de informare turistice construite / reabilite / create / instituite;

Indicator 4: 57 complexe / centre sportive multifuncționale, stadioane / terenuri / piste sportive, parcuri / scuaruri / curți / terenuri de joacă / plaje / parcări / clădiri publice, etc. construite / reconstruite / amenajate.

Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale

Indicator 1: 26 de proiecte de dezvoltare regională și 485 proiecte de dezvoltare locală implementate;

Indicator 2: 11 proiecte locale cu finanțare externă asigurată cofinanțarea;

Prioritatea 3. Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii naționale de dezvoltare regională și locală

Indicator 1: Cadru legal și regulator ajustat și aprobat, care asigură mecanisme clare de colaborare interinstituțională și eficientă la nivelul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, o structură optimă a consiliilor regionale pentru dezvoltare și bună funcționare a agențiilor de dezvoltare regională și agenției naționale de dezvoltare regională și locală;

Indicator 2: Consolidarea mecanismelor de finanțare al proiectelor de dezvoltare regională și locală;

Indicator 3: Consolidarea capacităților actorilor regionali și locali în accesarea fondurilor naționale și ale partenerilor de dezvoltare.

IV. Analiza finanțărilor în sectorul dezvoltare regională și locală

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (în continuare, FNDRL) este constituit în conformitate cu prevederile Legii nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală. FNDRL reprezintă instrumentul principal de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală prevăzute în Documentul unic de program, inclusiv pentru mecanismele de cofinanțare a proiectelor implementate din sursele de asistență externă. Programele și proiectele selectate sunt aprobate de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (CNCNDR), ulterior fiind incluse în Documentul Unic de Program (DUP) aprobat de către Guvern.

Fondul este gestionat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), care coordonează alocarea mijloacelor acestuia, cu aprobarea prealabilă a CNCNDR, în modul stabilit de Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului, precum și de alte acte normative.

Conform prevederilor legii prenotate, din mijloacele FNDRL sunt finanțate doar programele și proiectele de dezvoltare regională și locală, din diverse domenii, incluse în Documentul Unic de Program, precum și cheltuielile de organizare și funcționare a agențiilor de dezvoltare regională și Agenției naționale de dezvoltare regională și locală. Selectarea proiectelor are loc în cadrul concursurilor de propuneri de proiecte.

În perioada anilor 2017-2021 din FNDRL au fost suportate cheltuieli în valoare totală de cca 1 002 467,43 mii lei și anume :

- implementarea proiectelor de dezvoltare regională – 931 239,19 mii lei (93%);
- organizarea și funcționarea agențiilor de dezvoltare regională – 71 228,24 mii lei (7%).

Astfel în anul 2022, an în care a început un nou ciclu de finanțare a programelor de dezvoltare regională și locală au fost realizate următoarele rezultate:

- *Infrastructura de alimentare cu apă:*

- 11 localități cu sistem de alimentare cu apă construit/reabilitat/ extins;
- 44 instituții publice cu acces la apă
- 61 unități comerciale/de producere/agenți economici cu acces la sistem de alimentare cu apă;
- 4755 gospodării cu acces la sistem de alimentare cu apă;
- 17593 locuitori cu acces la sistem de alimentare cu apă.

- *Infrastructura de sanitație:*

- 2 localități cu sistem de canalizare construit/reabilitat/extins;
- 14 instituții publice cu acces la sistem de canalizare;
- 23 unități comerciale/de producere/agenți economici cu acces la sistem de canalizare;
- 600 gospodării cu acces la sistem de canalizare;
- 3078 locuitori cu acces la sistem de canalizare.

- *Instalarea iluminatului public:*

- 19 localități cu sistem de iluminat public construit/reabilitat/extins.
- 35 Instituții publice cu acces la iluminat stradal;
- 38 unități comerciale/de producere/agenți economici cu acces la iluminat stradal;
- 18224 locuitori cu acces la iluminat stradal;
- 4 locuri de muncă create.

- *Eficiența energetică a clădirilor publice:*

- 13 Localități beneficiare de instituția culturală reabilitată;
- 4 Grădinițe / Instituții de educație timpurie renovate;
- Cca 2906 beneficiari (cadre didactice, elevi, copii,) beneficiar de condiții îmbunătățite prin măsuri de eficiență energetică anual.

- *Sisteme de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile.*

- 88 panouri fotovoltaice instalate.

- *Construcția și renovarea infrastructurii sociale;*

- 7 localități beneficiare de instituția culturală reabilitată;
- 5 case de cultură/ Cămine culturale / Centre culturale renovate ;
- Cca 18190 beneficiari cu acces îmbunătățit la condiții de muncă/învățământ/odihnă;
- 4 terenuri de joacă create;
- 3 terenuri de fitness create;
- 2 stadioane de mini-fotbal construite.

- *Planuri Urbanistice Generale:*

- 4 Planuri Urbanistice Generale elaborate.

Tabelul 1: Repartizarea liniei de bază de cheltuieli pe programe/subprograme și pe bugete pe sectorul dezvoltare regională și locală**Tabelul 1.A**

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026			
			2023	2024	2025		2024	2025	2026	
			1	2	3		4	5	6	7
Program Servicii generale economice și comerciale	50									
Subprogramul „Sustinerea întreprinderilor mici și mijlocii”	5004	12 998,8	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Total pe sector		12 998,8	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Finanțat de la:										
Bugetul de stat										
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *										
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale		12 998,8	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000

Tabelul 1.B

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
			1	2	3		4	5	6
Program Dezvoltarea sectorului energetic	58	0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
Subprogramul „Eficiență energetică și surse regenerabile”	5804	0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
Total pe sector		0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
Finanțat de la:									
Bugetul de stat									
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *									
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale		0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000

Tabelul 1.C

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
			1	2	3		4	5	6
Program Dezvoltare regională și construcții	61								
Subprogramul „Politici și management în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale”	6101	0	400 000	400 000	400 000	256 000	256 000	256 000	256 000
Subprogramul „Implementarea politicii de dezvoltare regională”	6105	21 402,1	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Total pe sector		21 402,1	420 000	420 000	420 000	276 000	276 000	276 000	276 000
Finanțat de la:									
Bugetul de stat									
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *									
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale		21 402,1	420 000	420 000	420 000	276 000	276 000	276 000	276 000

Tabelul 1.D

mii lei

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Program Dezvoltarea turismului	66								
<i>Subprogramul</i> „Dezvoltarea turismului”	<i>6602</i>	63 648,5	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0
Total pe sector		63 648,5	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24000,0	24000,0	24000,0
Finanțat de la:									
Bugetul de stat									
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *									
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale		63 648,5	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0

Tabelul 1.E

mii lei

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Program 75 Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale									
<i>Subprogramul</i> Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale	7502	147 263,7	70 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0
<i>Subprogramul</i> Iluminare stradală	7505	15 571,0	0	0	0	0	0	0	0
Total pe sector		162834,7	70000	70000	70000	70000	70000	70000	70000
Finanțat de la:									
Bugetul de stat									
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *									
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale		162834,7	70000	70000	70000	70000	70000	70000	70000

Tabelul 1.F

mii lei

Denumirea	Cod P1P2	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Program 88 Învățământ									
<i>Subprogram</i> „Educație timpurie”	8802	16 853,4	0	0	0	1 016,0	0	0	0
<i>Subprogram</i> „Învățământ primar”	8803	0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0
<i>Subprogram</i> „Învățământ gimnazial”	8804	12,9	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
<i>Subprogram</i> „Învățământ liceal”	8806	13418,1	7000	7000	7000	9000,0	7000	7000	7000
Total pe sector		30 284,4	25 000,0	25 000,0	25 000,0	28 016,0	25 000,0	25 000,0	25 000,0
Finanțat de la:									
Bugetul de stat									
inclusiv: pe APC din cadrul sectorului *									
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	30 284,4	25 000,0	25 000,0	25 000,0	28 016,0	25 000,0	25 000,0	25 000,0	30 284,4

B. Măsurile de politici din cadrul sectorului

B.1. Măsurile politice în curs de desfășurare care au acoperire financiară

Tabelul 2: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care au acoperire financiară (incluse în linia de bază) pe programe/subprograme pe sectorul dezvoltare regională și locală pentru 2024-2026

mii lei

Indicatorii	Documentul de referință	2022 executat	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
			2023	2024	2025		2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Program 50 „Servicii generale economice și comerciale”		12 998,8	36000	36000	36000	36000	36000	36000	36000
<i>Subprogramul 5004 „Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii”</i>									
Costul TOTAL		12 998,8	36000	36000	36000	36000	36000	36000	36000
dintre care:									
Actiunea 1: Implementarea proiectelor de valorificare a infrastructurilor de afaceri din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	12 614,1	35000	35000	35000	36000	36000	36000	36000
Actiunea 2: Implementarea proiectelor de dezvoltare a mediului antreprenorial din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	384,7	1000	1000	1 000	0	0	0	0
Program 58 „Dezvoltarea sectorului energetic”		0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
<i>Subprogramul 5804 „Eficiență energetică și surse regenerabile”</i>									
Costul TOTAL		0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
dintre care:									
Actiunea 1 Implementarea proiectelor de eficiență energetică și surse regenerabile din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	0	0	0	24 000	25 500	28 000	28 000
Program 61 Dezvoltare regională și construcții		21 402,1	420 000	420 000	420 000	276 000	276 000	276 000	276 000
<i>Subprogramul 6101 „Politici și management în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale”</i>									
Costul TOTAL		0	400 000	400 000	400 000	256 000	256 000	256 000	256 000
dintre care:									
Actiunea 1 Implementarea proiectelor de dezvoltare locală din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (ONDRL)	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	400 000	400 000	400 000	256 000	256 000	256 000	256 000
<i>Subprogramul 6105 „Implementarea politicii de dezvoltare regională”</i>									
Costul TOTAL		21 402,1	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
dintre care:									
Actiunea 1 Organizarea și funcționarea agențiilor de dezvoltare regională și Oficiului Național de Dezvoltare Regională și Locală din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR și	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	21 402,1	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000

ONDRL)									
Program 66 Dezvoltarea turismului		63 648,5	24000	24000	24000	24000	24000	24000	24000
<i>Subprogramul 6602 „Dezvoltarea turismului”</i>									
Costul TOTAL		63 648,5	24000	24000	24000	24000	24000	24000	24000
dintre care:									
Actiunea 1 Implementarea proiectelor de sporire a atractivității turistice din mijloacele FNDRL	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	63 648,5	24000	24000	24000	24000	24000	24000	24000
Program75 Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale		162834.7	70000	70000	70000	70000	70000	70000	70000
<i>Subprogramul 7502 „Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale”</i>									
Costul TOTAL		147 263,7	70000	70000	70000	70000	70000	70000	70000
dintre care:									
Actiunea 1 Implementarea proiectelor de revitalizare urbană și dezvoltare a infrastructurii spațiilor publice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR și ONDRL)	HG 23/2022 cu privire la probarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	147 263.7	70 000	70 000	70 000	70000	70000,0	70 000,0	70 000,0
<i>Subprogramul 7505 „Iluminare stradală”</i>									
Costul TOTAL		15 571,0	0	0	0	0	0	0	0
dintre care:									
Actiunea 1 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale prin măsuri de iluminarea stradală	HG nr. 436/2014 privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova ; - Memorandumul de Înțelegere dintre Ministerul Afacerilor Externe al României și Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova din 14.11.2014 în Proiectul „Sporirea accesului și a gradului de participare a copiilor la educație timpurie în Republica Moldova”; - HG nr. 132/2017 privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României în anul 2016 pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova; - HG nr. 28/2019 privind implementarea Programului de cooperare pe anul 2018 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României, întocmit prin schimb de scrisori la 18 decembrie 2018, în sensul articolului 1 paragraful 2 al Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova, semnat la București la 27 aprilie 2010	15 571,0	0	0	0	0	0	0	0

Program 88 Învățământ		30 284,3	25000	25000	25000	31101	25000	25000	25000
<i>Subprogram 8802 „Educație timpurie”</i>									
Costul TOTAL		16 853,2	0	0	0	1 016,0	0	0	0
dintre care:									
Acțiunea 1: Asigurarea managementului Proiectului "Programul de asistenta tehnica și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova" Proiectul-00434 (ONDRL) Proiectul -70073(ONDRL)	- HG nr. 436/2014 - Memorandumul de Înțelegere dintre Ministerul Afacerilor Externe al României și MAEIE al RM din 14.11.2014 - HG nr. 28/2019 privind implementarea Programului de cooperare	16 853,2	0	0	0	1 016,0	0	0	0
<i>Subprogram 8803 „Învățământ primar”</i>									
Costul TOTAL		0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar (ONDRL) – (00357)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0
<i>Subprogram 8804 „Învățământ gimnazial”</i>									
Costul TOTAL		13,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ gimnazial (ONDRL)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	13,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
<i>Subprogram 8806 „Învățământ liceal”</i>									
Costul TOTAL		13418,1	7000	7000	7000	12085	7000	7000	7000
dintre care:									
Acțiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ liceal. (00357) (ONDRL)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	0,0	7 000,0	7 000,0	7 000,0	7 000,0	7 000,0	7 000,0	7 000,0
Acțiunea 2: Asigurarea managementului Proiectului „Programul de asistenta tehnica și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova” (Proiectul-70073) (ONDRL)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	2 180,9				3 085,0	0,0	0,0	0,0
Acțiunea 3: Implementarea Acordului de Grant nr.IFB-F-11739-RO din 01.07.2020 pentru implementarea sub-proiectului nr.5900 "Lucrări de construcție a blocului de studii la Liceul Teoretic Mihai Eminescu" din mun. Comrat (00319) (ONDRL)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	4 600,9				2 000,0	0,0	0,0	0,0
Acțiunea 4: Asigurarea managementului Proiectului de Reformă a educației în Moldova (PRIM-70084) (ONDRL)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	6 636,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL pe sector		291168.4	611000	575000	575000	461101	456500	459000	459000

B.2. Măsurile politice – în curs de desfășurare care nu au fost reflectate în linia de bază de cheltuieli

Tabelul 3: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care nu au fost reflectate în limitele de cheltuieli pe programe/subprograme pe sectorul dezvoltare regională și locală

mii lei

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumi rea PIP2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2022	CBTM 2023-2025			Aprobat buget 2023	CBTM 2024-2026		
							2023	2024	2025		2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B.2.1 Masurile/acțiunile din programele/strategiile naționale - aprobate prin actele normative													
1	Acțiunea 1 Implementarea proiectelor de revitalizare urbană, modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	75/7502	<i>Programul național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027 (HG 916/2020)</i>	2023-2027	822 000,0	147 263,7	245 200,0	245 200,0	245 200,0	0	245 200,0	245 200,0	245 200,0
2	Acțiunea 2: Organizarea și funcționarea Agenției de Dezvoltare Regională Chișinău din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	61/6105	Hotărârea Guvernului nr.79/2023 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.127/2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova	Permanent		21 402,1	20 000	20 000	20 000	20 000	7 000,0	7 000,0	7 000,0
Sub-total						168 665,8	265 200, 0	265 200, 0	265 200, 0	20 000,0	252 200,0	252 200,0	252 200,0
TOTAL						168 665,8	265 200, 0	265 200, 0	265 200, 0	20 000,0	252 200,0	252 200,0	252 200,0

D. Investițiile capitale

D.1. Proiecte în curs de execuție

Tabelul 5. Proiecte de investiții capitale în curs de execuție pe sectorul dezvoltare regională și locală

mii lei

Denumirea	Codul			Anul lansării proiectului	Costul total al proiectului		Soldul costului de deviz la 31.12.2020	Executat		Aprobat	Soldul costului de deviz la 31.12.2023	2024	2025	2026	Notă (argumente privind necesitatea continuării proiectului, documente de planificare strategică națională și sectorială, aprobate de către Guvern)
	PIP2	P3	proiectului		estimat inițial (la lansarea proiectului)	ajustat la data completării (în baza documentației de proiect și deviz ajustate)		2021	2022	2023		estimat	estimat	estimat	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
TOTAL									16 853,2	1 016		0	0	0	
<i>inclusiv:</i>															
Proiect „Programul de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din RM”	8806		70073	2020					16 853,2	1 016		0	0	0	

E. Propuneri de proiecte/ programe de asistență externă pe sector

Tabelul 7. Propuneri de proiecte/programe de asistență externă pe sectorul dezvoltare regională și locală

Denumirea propunerii de proiect	Sursa potențială de finanțare/donatorul	Bugetul total estimativ al propunerii de proiect	Perioada estimativă de implementare	Statutul propunerii de proiect	Tipul asistenței
1	2	3	4	5	6
Proiectul „Îmbunătățirea calității educației”	Banca Mondială	25 mil euro	2023-2026	3	1 2
TOTAL pe sector		25 mil euro			

Tabelul 8. Formularul propunerii de proiect/program de asistență externă

1.	Numărul proiectului/programului	În proces de negociere		
2.	Sectorul	Sectorul Educație		
3.	Domeniul	Dezvoltare regională		
4.	Denumire proiect/program	Proiectul „Îmbunătățirea calității educației”		
5.	Statut	Se negociază		
6.	Coresponderea proiectului/programului cu prioritățile de politici sectoriale pe termen mediu			
7.	Tangența proiectului/programului cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE			
8.	Coresponderea proiectului/ programului cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”	Obiectivul 3. Prioritatea: garantarea educației relevante și de calitate pentru toți pe întreg parcursul vieții. Revizuirea și modernizarea curriculumului în toate ciclurile educaționale, astfel încât să pregătească elevii și studenții pentru cerințele sau provocările erei informaționale și inovaționale și pentru locurile de muncă din viitor.		
9.	Sursa de finanțare (donator/creditor)	Se va specifica, dacă este identificată		
10.	Beneficiarul primar	Ministerul Educației și Cercetării		
11.	Beneficiarul secundar	Autoritățile publice locale		
12.	Implementator	Ministerul Educației și Cercetării și I.P. ONDRL		
13.	Perioada de implementare	2023-2028		
14.	Scop	Îmbunătățirea calității și reziliența mediilor de învățare fizice și digitale în școlile vizate		
15.	Obiective	Proiectul va sprijini până la 15 școli (modernizarea mediului de învățare) și construirea a 3 licee ca parte a reformei învățământului secundar superior.		
16.	Justificarea necesității	Consolidarea rezilienței instituțiilor de învățământ, cu accent pe zonele dezavantajate și stabilirea bazelor rezilienței pentru a face față crizelor viitoare pe termen mediu.		
17.	Rezultate scontate			
18.	Bugetul total estimat, (mii lei) inclusiv: - asistență externă, dintre care investiții capitale; - contribuția Guvernului, dintre care investiții capitale.	Debursări (mii lei)		
		AB+1 Estimat	AB+2 Estimat	AB+3 Estimat
19.	Tipul de asistență externă	<ul style="list-style-type: none"> Financiară: - grant; - împrumut; 500 mii Euro Tehnică. 		1500 mii Euro 4000 mii Euro
20.	Componente (descriere succintă, buget per componentă)	ONDRL va fi implicat la implementarea componentei 2, costul total al cărei este de 25 milioane Euro, din care construcției revine în jurul a 15 milioane euro.		
21.	Activități planificate	Inițierea proiectului în 2023. Efectuarea selectării instituțiilor de învățământ și documentelor de proiect în 2024. Construcțiile se planifică de a începe în 2024 și de a finaliza pe parcursul a doi ani până în 2026		
22.	Impact	În jurul a ____ copii vor fi asigurați cu un mediu modern de educație.		
23.	Sustenabilitatea proiectului/programului	După darea în exploatare instituțiile de învățământ (liceele) vor fi transferate spre APL		
24.	Condiționalități	În proces de identificare		
25.	Altă informație relevantă	Proiect finanțat cu suportul Băncii Mondiale.		
26.	Date de contact	ONDRL va fi implicată la implementarea componentei 2, costul total al cărei este de 25 milioane euro, din care construcției îi va reveni în jurul a 15 milioane euro.		